

hc-5/493/2 Puli 2014

Domnului Secretar General
Cristian Porciu
Ștefăneș

Parlamentul României
Camera Deputaților

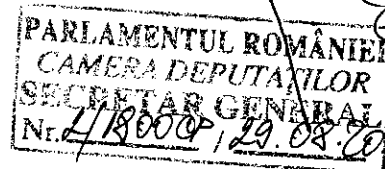

E.P. Nr. 881 din 5.09.2014

PARLAMENTUL ROMÂNIEI CAMERA DEPUTAȚILOR

Comisia pentru drepturile omului, culte
și problemele minorităților naționale

Domnului
Valeriu Ștefan ZGONEA
Președintele Camerei Deputaților

Am onoarea să vă înaintez alăturat **Raportul asupra activității de monitorizare privind respectarea drepturilor omului în penitenciarele din România**, întocmit în urma activităților desfășurate în cadrul *Subcomisiei pentru monitorizarea drepturilor persoanelor private de libertate*, constituită în cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, în data de 5 martie 2013.

Vă aduc la cunoștință faptul că acest Raport a fost înaintat și domnului comisar de penitenciare Claudiu Bejan, directorul general al **Administrației Naționale a Penitenciarelor și Ministerului Justiției**.

Raportul a fost elaborat de Comisie în urma primirii mai multor sesizări și memorii privind situația respectării drepturilor persoanelor aflate în stare de detenție și a deplasărilor efectuate de membri ai Comisiei noastre, în mai multe unități penitenciare, în cadrul exercitării controlului parlamentar asupra instituțiilor publice.

Având în vedere concluziile Raportului, precum și condamnările României de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cu privire la condițiile din penitenciarele românești, vă rog să analizați posibilitatea convocării unei ședințe extraordinare a Camerei Deputaților pentru dezbaterea și adoptarea în procedură de urgență a **propunerii legislative pentru amnistiarea unor infracțiuni și grațierea unor pedepse Pl-x nr. 162/2013**.

PRESEDINTE,

Nicolae Păun

Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale
Telefon: 021 312 45-94; Fax: 021 414 1121; e-mail: cp05@cedep.ro

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

Comisia pentru drepturile omului, culte
și problemele minorităților naționale

4c-5/437/24 iunie 2014

Domnului deputat Nicolae PĂUN
Președintele Comisiei pentru drepturile omului, culte
și problemele minorităților naționale

Am onoarea de a vă aduce la cunoștință următoarele:

În cadrul Parlamentului României - Camera Deputaților - Comisia pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, funcționează Subcomisia pentru monitorizarea respectării drepturilor persoanelor private de libertate, a cărei conducere este asigurată de către domnul deputat Ioan-Sorin ROMAN, în calitate de președinte.

Din Subcomisia pentru monitorizarea respectării drepturilor persoanelor private de libertate mai fac parte doamna deputat Tamara-Dorina CIOFU și domnii deputați Tudor CIUHODARU și Mircea LUBANOVICI.

Activitatea curentă a Subcomisiei pentru monitorizarea respectării drepturilor persoanelor private de libertate este asigurată de dl consilier Mircea LUPU, aceasta constând în activități destinate verificării aspectelor sesizate Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale de către persoanele fizice și cele juridice, referitoare la diferite situații privind problematica din competența subcomisiei.

În perioada ianuarie-iunie 2014 au fost adresate Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale un număr de 77 petiții referitoare la încălcări ale dispozițiilor legale, comise în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor și a unităților subordonate acesteia.

Cu ocazia efectuării activităților de soluționare a petițiilor înregistrate, au fost emise un număr de 12 adrese către Consiliul Superior al Magistraturii, 10 adrese către Ministerul Justiției – Corpul de Control, 38 de adrese către Ministerul Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor, 5 adrese către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 5 adrese către Parchetul

de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție, o adresă către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, 2 adrese către Parchetul de pe lângă Tribunalul Brașov, o adresă către Parchetul de pe lângă Judecătoria Brașov, 4 adrese către Parchetul de pe lângă Judecătoria Giurgiu, 3 adrese către Parchetul de pe lângă Judecătoria Pitești și 3 adrese către Ministerul Afacerilor Interne – Corpul de Control al Ministrului.

Au fost emise un număr de 45 de solicitări de informații către Ministerul Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor și 42 de solicitări de informații către Ministerul Afacerilor Interne și Inspectoratul General al Poliției Române.

Activitatea desfășurată în cadrul Subcomisiei pentru monitorizarea respectării drepturilor persoanelor private de libertate a evidențiat faptul că unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor se confruntă cu o accentuată lipsă de spații de cazare pentru persoanele private de libertate, la data de 28.01.2014 existând o capacitate maximă de 18 955 locuri, conform standardului de 4 m.p. - pentru fiecare persoană privată de libertate aflată-n custodie - impus de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante.

La data menționată, în spațiile de cazare din unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor, existau un număr de 33.353 persoane private de libertate, rezultând - la acea dată - un deficit de 14.398 de locuri de cazare și, implicit, a aceleiași număr de persoane private de libertate, care, în condițiile nerespectării standardului amintit, sunt astfel supuse unui tratament inuman și degradant.

Administrația Națională a Penitenciarelor admite, în raportul de activitate pe anul 2013, că are un deficit de 14.383 de locuri de cazare - în condițiile în care trebuie asigurată o suprafață de patru metri pătrați pentru fiecare persoană privată de libertate, standardul impus de Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante.

Având în vedere prevederile hotărârii pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza LEONTIUC c. ROMÂNIA (Cererea nr 44302/10) în care se dispune, în mod expres, ca spațiul minim de detenție al unei persoane private de libertate să fie de 4 m.p., excluzând spațiul ocupat de mobilier și de anexele și grupul sanitar; în logica acestei hotărâri, rezultă că deficitul real de locuri de cazare este mai mare decât cel menționat.

Conform unei declarații publice din data de 19.06.2014 a directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, comisarul șef de penitenciare Claudiu BEJAN, citat de Mediafax, rezultă că, în acest moment, în majoritatea unităților penitenciare, nu se pot asigura cei patru metri pătrați,

suprafața minimă care, prin lege, trebuie asigurată, în spațiile de cazare ale acelor unități, pentru fiecare persoană privată de libertate în parte.

Urmare a acestei stări de lucruri, până în anul 2011, statul român a fost condamnat la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în 33 de cazuri pe problemele referitoare la regimul de detenție, fiind obligat la plata a 230.000 euro și 10.000 franci elvețieni; în 2012, a fost condamnat în 10 cazuri, fiind obligat la plata a 10.000 euro despăgubiri; în 2013, a fost condamnat în 32 de cazuri, fiind obligat la plata a 221.000 euro ca despăgubiri, iar în 2014 a fost condamnat în 11 cazuri, fiind obligat la plata unor despăgubiri de 64.000 euro.

În ceea ce privește această situație, conform art. 2 alin. 1 din H.G. nr. 1849 din 28 octombrie 2004 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor, **„Activitatea Administrației Naționale a Penitenciarelor se desfășoară în conformitate cu prevederile Constituției României, Declarației Universale a Drepturilor Omului, cu recomandările Consiliului Europei cu privire la tratamentul deținuților”**.

Conform art. 1 alin. (1) din Ordinul nr. 2003/C din 22 iulie 2008 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor **„Activitatea Administrației Naționale a Penitenciarelor se desfășoară în conformitate cu prevederile Constituției României, Declarației Universale a Drepturilor Omului, Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice, cu Recomandările Consiliului Europei cu privire la tratamentul deținuților”**.

În art. 1 alin. (1) și (3) din Anexa 1 la Decizia nr. 507 din 21 mai 2012 a Ministerului Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților penitenciare este prevăzut că **„Penitenciarele sunt unități care asigură executarea pedepselor privative de libertate și a măsurii arestării preventive și cu asigurarea intervenției recuperative, în condiții care garantează respectarea demnității umane.**

(3) Activitatea penitenciarelor se desfășoară în conformitate cu prevederile Constituției României, republicată, cu dispozițiile Legii nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din Administrația Națională a Penitenciarelor, republicată, cu modificările ulterioare, ale Legii nr. 51/1991 privind siguranța națională a României, ale Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, și ale actelor normative date în aplicarea acestei legi, precum și ale Declarației Universale a Drepturilor Omului, ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice și ale Recomandărilor Consiliului Europei cu privire la tratamentul persoanelor private de libertate.”

În art. 1 alin. (3) din Anexa la Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/C/2010 pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate este prevăzut că, „Camerele de cazare din penitenciarele existente trebuie să asigure: a) cel puțin 4 metri pătrați (m^2) pentru fiecare persoană privată de libertate, încadrată în regimul închis sau de maximă siguranță; b) cel puțin 6 metri cubi (m^3) de aer pentru fiecare persoană privată de libertate, încadrată în regimul semideschis sau deschis.”

În cuprinsul celui de-al 2-lea Raport General al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante [CPT/Inf (92) 3] este menționat că „Aglomerarea este un subiect de relevanță direct pentru mandatul CPT-ului. Toate serviciile și activitățile dintr-o închisoare vor fi afectate în mod negativ dacă este necesar să se adăpostească mai mulți prizonieri decât numărul pentru care a fost creată; calitatea vieții va fi coborâtă în totalitate, în mod semnificativ. Mai mult decât atât, nivelul de supraaglomerare într-o închisoare sau într-o anumită parte a ei, poate fi astfel încât, prin el însuși, să fie inuman și degradant din punct de vedere fizic.”

În cel de-al 7-lea Raport General al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante [CPT/Inf (97) 10] este menționat că „După cum CPT-ul a subliniat în cel de-al 2-lea Raport General, suprapopularea este o problemă de interes pentru CPT conform mandatului acestuia (cf. CPT/Inf (92) 3, paragraf 46). O închisoare suprapopulată presupune spații neigienice și strâmte, o lipsă constant de intimitate (chiar și atunci când se folosesc utilitățile sanitare), activități reduse în afara celulelor ca urmare a unei solicitări ce depășește personalul și dotările disponibile, servicii medicale superaglomerate, tensiune crescută și mult mai multă violență între deținuți și între aceștia și personalul închisorii. Această listă este departe de a fi exhaustivă. CPT-ul a trebuit să concluzioneze în mai multe cazuri că efectele adverse ale suprapopulării au generat condiții de detenție inumane și degradante.”

Un alt aspect rezultat în activitatea de monitorizare, îl reprezintă numărul insuficient al personalului medical, din 1148 de funcții prevăzute în statul de funcții, la sfârșitul anului 2013, fiind încadrate doar 726 - ceea ce reprezintă 63% din numărul prevăzut și existând un număr de 422 de funcții neîncadrate.

Această situație conduce la desfășurarea activității de asigurare a asistenței medicale a persoanelor private de libertate în condiții necorespunzătoare, frecvent numărul persoanelor cărora li se acordă asistență de specialitate de către un membru al personalului medical în decursul unei zile fiind de peste 100, fapt care afectează calitatea asistenței medicale acordate.

Un exemplu elocvent îl reprezintă cazul persoanei private de libertate BARBU Nicușor-Daniel, decedat în luna iunie 2014 la Spitalul Penitenciar

Rahova, după ce anterior, atât el cât și Asociația Drepturilor Omului și a Persoanelor Private de Libertate, au acuzat lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare.

Acest deces se adaugă unui număr de alte 55 de decese survenite în perioada ianuarie-mai 2014, în unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Menționăm că - în perioada 2011-2014 - **în unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor s-au produs un număr de 363 de decese ale unor persoane private de libertate.**

Referitor la numărul mare al deceselor înregistrate în cadrul unităților subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor, acesta este cauzat în mare măsură de probleme de sănătate, ceea ce - având în vedere atribuțiile concrete ale instituției publice menționate de asigurare a dreptului la asistență medicală persoanelor private de libertate - conduce la concluzia că acestea nu au fost exercitate în mod corespunzător.

În art. 6 alin. (1) din H.G. nr. 1849 din 28 octombrie 2004 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor este prevăzut că: „*În realizarea obiectivelor din domeniul său de activitate, Administrația Națională a Penitenciarelor exercită, în principal, următoarele atribuții:*

e) organizează, controlează, îndrumă și sprijină activitățile privind asigurarea dreptului la asistență medicală a persoanelor private de libertate”.

În art. 79 din Ordinul nr. 2003/C din 22 iulie 2008 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor este prevăzut că: „(1) ***Direcția medicală asigură aplicarea unitară în unitățile din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor a normelor și reglementărilor privind promovarea și păstrarea stării de sănătate a persoanelor aflate în custodie, pe perioada cât acestea execută o pedeapsă privativă de libertate, în condiții similare celor oferite în rețeaua sanitară publică și în concordanță cu legislația proprie sistemului penitenciar.***

(2) Activitatea de asigurare a asistenței medicale în unitățile din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor se realizează în concordanță cu reglementările în vigoare ale Ministerului Sănătății Publice și cu recomandările internaționale privind tratamentul persoanelor aflate în detenție. “

În art. 83 din Ordinul nr. 2003/C din 22 iulie 2008 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor este prevăzut că „*Serviciul programe și medicină preventivă are următoarele atribuții:*

e) monitorizează starea de sănătate a persoanelor private de libertate - monitorizarea indicatorilor și determinanților stării de sănătate, a eficienței

activităților din domeniul sănătății publice, evaluarea nevoilor populației asistate;”

Conform prevederilor art. 81 din Ordinul nr. 2003/C din 22 iulie 2008 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor *„Serviciul asistență medicală îndeplinește următoarele atribuții:*

a) organizează, îndrumă, evaluează, coordonează și monitorizează modul de acordare a asistenței medicale în unitățile din subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor, potrivit prevederilor legale;

c) supraveghează și controlează modalitatea de asigurare a asistenței medicale corespunzătoare persoanelor private de libertate aflate în unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor;

d) înaintează conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor notele de constatare întocmite în urma verificărilor efectuate în unități, pentru informare, analiză și aprobarea măsurilor propuse;

f) stabilește necesarul de personal medico-sanitar și propune scoaterea la concurs a posturilor vacante din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor și unităților subordonate, cu respectarea actelor normative ale Ministerului Sănătății Publice, Ministerului Justiției și ale Administrației Naționale a Penitenciarelor care reglementează această activitate;”

În art. 2 alin. (2) din Anexa 1 la Decizia nr. 507 din 21 mai 2012 a Ministerului Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților penitenciare este prevăzut că *„Penitenciarele asigură:*

b) evaluarea nevoilor concrete de asistență socială, educație și terapeutice ale persoanelor private de libertate, organizarea și derularea de programe socio-educative pentru o cât mai eficientă reintegrare socială după punerea în libertate;

f) acordarea drepturilor prevăzute de lege pentru persoanele private de libertate; “

În art. 71 din Anexa 1 la Decizia nr. 507 din 21 mai 2012 a Ministerului Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a unităților penitenciare este prevăzut că *„Atribuțiile personalului medical care își desfășoară activitatea în cabinetul medical - asistență medicală persoane private de libertate sunt următoarele:*

a) acordă asistență medicală de urgență în caz de boală sau de accident;

b) acordă asistență medicală generală, profilactică și curativă;

c) asigură controlul medical la primire, transfer și liberare din penitenciar;

d) asigură controlul medical periodic conform legislației în vigoare;

e) urmărește evoluția stării de sănătate a persoanelor private de libertate și aplică măsurile terapeutice necesare;

- f) aplică măsuri de prevenire și combatere a bolilor transmisibile conform legislației sanitare în vigoare;
- g) acordă îngrijiri medicale în infirmerie cazurilor de îmbolnăvire care necesită supraveghere medicală permanentă și care nu impun internarea în spital;
- h) recomandă internarea în unități spitalicești în situația în care nu are posibilități de diagnostic și tratament, precum și în caz de boli transmisibile pentru care internarea este obligatorie;
- i) stabilește necesarul de medicamente și materiale sanitare pentru buna desfășurare a activității medicale;
- j) urmărește respectarea strictă a normelor de igienă în toate sectoarele unității și la locurile de muncă, înștiințând conducătorul unității penitenciare privind eventualele disfuncționalități;
- k) desfășoară activități de educație pentru sănătate în vederea însușirii de către persoanele private de libertate a cunoștințelor necesare cu privire la igiena individuală și colectivă, igiena mediului, prevenirea îmbolnăvirilor și pentru formarea deprinderilor igienice;
- l) întocmește documentația medicală necesară prezentării persoanelor private de libertate la comisia de expertiză a capacității de muncă sau pentru revizuirea unei decizii a acestei comisii;
- m) întocmește documentația medicală necesară prezentării la comisia de evaluare a persoanelor cu handicap în vederea încadrării într-o categorie de persoane cu handicap sau a reevaluării gradului de handicap;
- n) întocmește referatele medicale, la solicitarea organelor abilitate sau în urma cererii formulate de persoanele private de libertate;
- o) raportează de urgență Direcției medicale din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor și, după caz, medicilor epidemiologi coordonatori zonali următoarele date:
- decese survenite în rândul deținuților;
 - bolile transmisibile cu raportare nominală (menționate pe fișa unică de raportare a cazului de boală transmisibilă);
 - apariția unei epidemii în unitate;
 - cazuri de accidente și agresiuni care pun în pericol viața deținuților.

În cel de-al 3-lea Raport General al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii Și Tratamentele sau Pedepselor Inumane sau Degradante [CPT/Inf (93) 12] este menționat că „Serviciile de îngrijire a sănătății pentru persoanele private de libertate reprezintă un subiect de interes pentru CPT ca urmare a mandatului acestuia. **O îngrijire medical neadecvată poate conduce rapid la situații care au puncte comune cu “tratamentele inumane sau degradante”.**

Responsabilitățile concrete referitoare la asigurarea unor condiții de cazare și a unei asistențe medicale corespunzătoare pentru persoanele private de

libertate aflate-n custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor incumbă conducerii acesteia.

În art. 7 din H.G. nr. 1849 din 28 octombrie 2004 privind organizarea, funcționarea și atribuțiile Administrației Naționale a Penitenciarelor este prevăzut că: „(1) *Conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor se exercită de către directorul general.*

(2) Directorul general conduce întreaga activitate a Administrației Naționale a Penitenciarelor”.

În art. 3 alin. (1) din art. 1 alin. (1) din Ordinul nr. 2003/C din 22 iulie 2008 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Administrației Naționale a Penitenciarelor este prevăzut că: „*Conducerea Administrației Naționale a Penitenciarelor se exercită de către directorul general*”, iar în art. 4 alin. (1) că, „*Directorul general conduce întreaga activitate a Administrației Naționale a Penitenciarelor*”.

În art. 35 din Decizia nr. 543 din 12 iunie 2012 a Ministerului Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor, privind aprobarea Regulamentului de ordine interioară în Administrația Națională a Penitenciarelor, publicată în Monitorul Oficial nr. 423 din 26 iunie 2012 este prevăzut că: „(1) **Conducerea administrației se exercită de către directorul general.**

(3) Directorul general răspunde de întreaga activitate a administrației și reprezintă administrația în raporturile cu celelalte autorități publice, cu persoanele juridice și fizice din țară și din străinătate, precum și în justiție. “

Pentru încălcarea dispozițiilor legale anterior menționate, referitoare la asigurarea condițiilor de spațiu și a unei asistențe medicale corespunzătoare persoanelor private de libertate aflate în custodia unităților subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor, responsabilitatea aparține conducerii instituției publice menționate, fiind necesare activități de clarificare a circumstanțelor în care au decedat fiecare dintre cele 363 de persoane private de libertate în perioada 2011-2014.

Cu aleasă considerație,

**Deputat
Ioan-Sorin ROMAN**

**Președinte al Subcomisiei pentru monitorizarea respectării
drepturilor persoanelor private de libertate**